

Fundacja na rzecz
Efektywnego
Wykorzystania
Energii

Polish
Foundation
for Energy
Efficiency

Sprawozdanie
z działalności
Fundacji na rzecz Efektywnego
Wykorzystania Energii
za
2010 rok

Katowice, grudzień 2011

SPIS TREŚCI

I. CELE I ROZWÓJ ORGANIZACYJNY	5
I.A. Podstawowe informacje o celach i zadaniach	5
I.B. Rozwój organizacyjny	6
II. DZIAŁALNOŚĆ MERYTORYCZNA	10
II.A. Działalność statutowa	10
II.A.1 Analizy i studia w zakresie polityki energetycznej i ekologicznej	10
II.A.2 Promocja energooszczędnych technologii i urządzeń	13
II.A.3 Edukacja ekologiczna	15
II.A.4 Inne	20
II.B. Działalność gospodarcza	21
II.B. 1 Forma działalności	21
II.B. 2 Opis działalności	21
II.B. 3 Zrealizowane projekty	22
III. FINANSE	33
III.A. Wynik finansowy	33
III.B. Przychody i źródła ich pochodzenia	33
III.C. Koszty działalności	34
III.D. Pozostałe informacje finansowe	35
III.E. Informacje o rozliczeniach fundacji z budżetem i przeprowadzonych kontrolach	36
IV. ZAŁĄCZNIKI	37

I. CELE I ROZWÓJ ORGANIZACYJNY FEWE

I.A. Podstawowe informacje o celach i zadaniach

Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii (FEWE) powstała pod koniec 1990 roku jako organizacja prywatna, niezależna, której celem jest osiągnięcie efektywniejszej energetycznie gospodarki. Nadrzędnym celem FEWE jest rozwój gospodarczy kraju i zapewnienie ochrony środowiska poprzez promocję efektywnego wykorzystania energii.

Od 1999 roku FEWE powierzono również misję tworzenia nowych miejsc pracy.

Pomysłodawcami i pierwszymi sponsorami były instytucje ze Stanów Zjednoczonych: Battelle Memorial Institute / Pacific Northwest Laboratories, Environmental Protection Agency jak również World Wildlife Fund for Nature, Agency for International Development i Department of Energy. Pomysł spotkał się z poparciem rządu polskiego. Stopniowo FEWE i jej działalność zyskiwała zainteresowanie i wsparcie wśród krajów europejskich: Francji, Danii, Holandii, Austrii, Wielkiej Brytanii, Niemiec oraz organizacji międzynarodowych.

Zadaniem FEWE jest kształtowanie świadomości zarówno decydentów kreujących politykę energetyczną, jak i producentów, dystrybutorów, oraz końcowych użytkowników energii. FEWE prowadzi działalność głównie poprzez:

- analizy i studia w zakresie polityki energetycznej i ochrony środowiska;
- promocję energooszczędnych technologii i urządzeń;
- szkolenie i projekty demonstracyjne;
- edukację społeczeństwa.

Statutowe cele i zadania FEWE przedstawiają się następująco:

- kreowanie i popieranie oszczędnego i efektywnego wykorzystania energii w gospodarce;
- przenoszenie doświadczeń innych krajów związanych z oszczędnym i efektywnym wykorzystaniem energii;
- udział w realizacji prac i projektów o charakterze międzynarodowym, związanych z rozwiązywaniem globalnych problemów ekologicznych;
- inicjowanie i współtworzenie zasad polityki w zakresie efektywnego wykorzystania energii;
- nawiązywanie i wspieranie międzynarodowych kontaktów w celu poprawy ekologicznej sytuacji kraju;
- wspieranie i inspirowanie w zakresie statutowych celów Fundacji: organizacji społecznych i politycznych, administracji państwowej i samorządu terytorialnego, ruchów ekologicznych oraz innych grup związanych z działalnością gospodarczą;
- zorganizowanie Centrum badawczego, którego zadaniem będzie:
  - a. wykonywanie niezależnych badań i analiz, a także formułowanie zasad polityki w zakresie efektywnego wykorzystania energii w Polsce i w innych krajach Europy Centralnej;
  - b. podejmowanie działań mających na celu poprawę środowiska naturalnego i warunków życia człowieka.

Aktualne informacje o FEWE i jej działalności są prezentowane w Internecie www.fewe.pl.

I.B. Rozwój organizacyjny

I.B.1. Rozwój instytucjonalny

Poniżej przedstawiono najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem instytucjonalnym FEWE.

- 21.09.1990 Powołanie Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii aktem notarialnym nr rep. III - 20887/90 sporządzonym w Państwowym Biurze Notarialnym w Warszawie
- 30.10.1990 Zatwierdzenie Fundacji przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
- 21.12.1990 Rejestracja FEWE w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Pragi, Wydział Cywilny, wpis do rejestru fundacji pod pozycją RF I 949
- 07.02.1991 Wpis FEWE do systemu identyfikacji podmiotów gospodarki narodowej REGON po numerem 002052018
02. 03.1991 Otwarcie biur w Warszawie i w Katowicach
- 08.04.1991 Oficjalne otwarcie FEWE; inauguracyjne spotkanie Rady Fundacji
- 01.12.1991 Powołanie przy Fundacji Centrum Informacji: Metan Pokładów Węgla
- Zadaniem Centrum Informacji: Metan Pokładów Węgla (Coalbed Methane Clearinghouse) było zbieranie i rozpowszechnianie informacji dotyczących intensyfikacji pozyskiwania i wykorzystania metanu z pokładów węgla. Centrum organizowało szkolenia, konferencje promujące metan jako źródło energii, wydawało specjalistyczny biuletyn (w języku polskim i angielskim), zorganizowało tematyczną bibliotekę, opracowało studia wykonalności dla kopalń. Centrum Informacji działało do grudnia 1995 roku.
- 01.10.1992 Otwarcie tymczasowego Centrum Fundacji w Krakowie
- 08.1993 Rejestracja i rozpoczęcie działalności gospodarczej
- 18.02.1994 Oficjalne otwarcie centrum Fundacji w Krakowie (powiązane ze zmianą tymczasowego adresu centrum)
- Centrum krakowskie było odpowiedzialne przede wszystkim za działalność szkoleniową, projekty demonstracyjne i kontakty z organizacjami ekologicznymi.
- 05.08.1994 Rejestracja Fundacji jako podatnika VAT i nadanie FEWE numeru identyfikacji podatkowej NIP 526-10-01-751
- 11.1995 Zmiana adresu biura centrum katowickiego FEWE
- 12.1995 Zakończenie działalności Centrum Informacji: Metan Pokładów Węgla
- 05.1996 Zmiana adresu biura centrum warszawskiego FEWE

- 04.1999   Zmiana adresu biura centrum warszawskiego FEWE
- 28.12.2000   Zmiana siedziby Fundacji z Warszawy na Katowice
- 30.06.2001   Zawieszenie działalności centrum warszawskiego FEWE
- Na posiedzeniu w dniu 7.05.2001 Zarząd podjął decyzję o zwieszeniu działalności warszawskiego Centrum Fundacji. Główną przyczyną były pogłębiające się trudności w znalezieniu finansowania na prace badawcze i działania programowe oferowane przez Centrum warszawskie. Z dniem 30 czerwca 2001 roku funkcjonowanie biura warszawskiego zostało zawieszono.
- 1.10.2002   Zmiana adresu biura centrum krakowskiego FEWE
- 03.2004   Utworzenie Centrum Wspierania Wdrożeń – Centrum PEMP
- W ramach podpisanego 20 stycznia 2004 kontraktu na realizację Polskiego Programu Efektywnego Wykorzystania Energii w Napędach Elektrycznych PEMP (Polish Energy Efficient Motor Programme) w FEWE w Katowicach rozpoczęto organizację Centrum wspierania wdrożeń – Centrum PEMP. Zadaniem Centrum jest aktywna promocja efektywności energetycznej w elektrycznych układach napędowych. W początkowym okresie działalność Centrum finansowana jest z projektu PEMP, zadaniem Centrum jest wypracowanie trwałego finansowania działalności w okresie późniejszym. Szczegóły w serwisie www.pemp.pl.
- 16.11.2004   Decyzja o zamknięciu Centrum FEWE w Krakowie
- Z uwagi na trudności w pozyskaniu nowych projektów przez Centrum FEWE w Krakowie Zarząd na posiedzeniu w dniu 16.11.2004 podjął uchwałę o likwidacji krakowskiego centrum FEWE z dniem 31.10.2005 r. Zgromadzenie Fundatorów zatwierdziło decyzję Zarządu w sprawie zamknięcia oddziału krakowskiego Fundacji w dniu 17.12.04.
- 31.10.2005   Likwidacja Centrum FEWE w Krakowie
- 28.03.2008   Zmiana adresu siedziby FEWE

I.B.2. Organizacja

Organem nadrzędnym Fundacji jest Zgromadzenie Fundatorów, w którego skład wchodzi bezpośredni założyciele FEWE: William Upton Chandler, Zbigniew Bochniarz, Andrzej Kassenberg. Fundatorzy powołują członków Rady i Zarządu Fundacji. Do kompetencji Zgromadzenia Fundatorów należą najważniejsze decyzje związane z działalnością Fundacji, w tym ustalanie jej kierunków i zatwierdzanie uchwał Zarządu.

Za bezpośrednie kierowanie Fundacją i jej reprezentowanie odpowiedzialny jest Zarząd.

Zarząd Fundacji reprezentowany jest przez:

1. mgr Szymon Liszka - Prezes Zarządu (adres zamieszkania: ul. Królewska 15/m 6, 41-800 Zabrze)
2. dr Andrzej Kassenberg - członek Zarządu (adres zamieszkania: ul. Egejska 5/21, 02-764 Warszawa)

W załączeniu przedstawiono teksty uchwał Zarządu FEWE podjętych na spotkaniach Zarządu w 2010r.

Trzecim organem Fundacji jest Rada Fundacji. Pełni ona rolę doradczą i opiniotwórczą dla FEWE. Nadzór nad Fundacją sprawuje Minister Środowiska.

I.B.3. Kadry

Liczba zatrudnionych pracowników w Fundacji na umowę o pracę na dzień 31/12/10 wynosiła 14 osób.

Wśród zatrudnionych w FEWE pracowników ponad 70% było związanych z działalnością merytoryczną Fundacji, pozostali wykonywali zadania związane głównie z obsługą finansową, księgową i administracyjną. Struktura zatrudnienia w Fundacji nie wykazuje większych tendencji do zmian.

Fundacja zatrudnia wysoko kwalifikowanych specjalistów. Ponad 90% zatrudnionych posiada wyższe wykształcenie. Połowa zatrudnionych pracowników prowadzi również szkolenia i wykłady z zakresu techniczno-ekonomicznej problematyki związanej z efektywnym wykorzystaniem energii.

Poniżej przedstawiono listę pracowników FEWE i zajmowane przez nich stanowiska na dzień 31.12.2010.

<u>L.p.</u>	<u>IMIĘ I NAZWISKO</u>	<u>STANOWISKO</u>
1.	mgr inż. Mariusz Bogacki	Specjalista
2.	Joanna Honsek	Pracownik administracyjno-techniczny
3.	mgr inż. Piotr Kukla	Kierownik Grupy Projektów
4.	mgr inż. Szymon Liszka	Prezes
5.	mgr Grażyna Michalik	Główna Księgowa
6.	mgr inż. Arkadiusz Osicki	Specjalista
7.	dr inż. Sławomir Pasierb	Dyrektor ds. badawczo-rozwojowych
8.	mgr Iwona Paruch	Specjalista ds. finansowo-księgowych
9.	mgr inż. Jerzy Piszczek	Kierownik Grupy Projektów
10.	mgr inż. Łukasz Polakowski	Specjalista
11.	mgr inż. Michał Pyka	Kierownik Grupy Projektów
12.	mgr inż. Michał Wawer	Specjalista Analityk
13.	mgr inż. Tomasz Zieliński	Specjalista
14.	mgr Anna Bogusz	Specjalista

II. DZIAŁALNOŚĆ MERYTORYCZNA

Aktualne informacje o FEWE, i jej działalności są prezentowane na stronie Fundacji: www.fewe.pl, oraz w naszych serwisach tematycznych: www.energiaisrodowisko.pl, www.oze.info.pl, www.eplan.info.pl, www.topten.info.pl, www.portal.pemp.pl, www.e-szkolenia.fewe.pl.

II.A. Działalność statutowa

Poniżej wymieniono główne projekty realizowane przez FEWE w ramach działalności statutowej, w układzie a) tytuł i opis głównych działań, b) źródło finansowania, c) osoby udzielające informacji. Niezależnie, w 2010 roku pracownicy FEWE uczestniczyli w szeregu spotkań, warsztatów, konferencji poświęconych problematyce: efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii, poprawy jakości powietrza, ochrony klimatu Ziemi. FEWE była (i nadal jest) członkiem i uczestniczyła w pracach Koalicji Klimatycznej (www.koalicjaklimatyczna.org). Dr inż. Sławomir Pasierb, Dyrektor ds. badawczo-rozwojowych FEWE, był przewodniczącym Grupy roboczej ds. efektywności energetycznej Społecznej Rady do spraw Programu Redukcji Emisji (Misją Rady jest dostarczenie Wicepremierowi, Ministrowi ds. Gospodarki Waldemarowi Pawlakowi, niezależnej i wszechstronnej strategicznej wiedzy umożliwiającej realizację konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju www.rada-npre.pl). FEWE uczestniczy w pracach Rady na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Gospodarki Energetycznej Miasta Częstochowy.

II.A.1 Analizy i studia w zakresie polityki energetycznej i ekologicznej

(1)

a) "Ocena istniejących i propozycja nowych mechanizmów poprawy efektywności energetycznej i zastosowanie czystych, w tym odnawialnych, źródeł energii w jednorodzinnych budynkach mieszkalnych"

Celem pracy było:

- ocena poziomu efektywności energetycznej i zastosowania ze źródeł odnawialnych poszczególnych przedsięwzięć i pakietów przedsięwzięć termomodernizacji oraz urządzeń i sprzętu gospodarstwa domowego. Czyli wykonania co i jak opłaca się zmodernizować i kupić wykorzystując materiały i urządzenia dostępne już na rynku;
- przegląd i ocena istniejących barier i instrumentów polityki państwa. Czyli na ile wspierają lub nawet hamują poprawę efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych;
- przedstawienie propozycji uruchomienia nowych instrumentów polityki państwa korzystnych zarówno dla inwestorów jak i dla realizacji polityki energetycznej i ekologicznej państwa.

Raport dotyczy budynków jednorodzinnych, które stanowią znaczący – blisko 20% - udział w zużyciu energii końcowej w Polsce. Jednak sektor budynków jednorodzinnych nie znalazł dotychczas uznania w polityce energetycznej państwa, co wyraża się przede wszystkim w braku instrumentów skierowanych do tej grupy użytkowników energii. Stąd w raporcie dokonano przeglądu istniejących mechanizmów i zaproponowano nowe, które jeżeli zostaną wdrożone, winny przynieść nowy impuls do efektywnego wykorzystania energii i po drodze do znaczącej redukcji emisji CO₂.

Raport koncentruje się na budynkach jednorodzinnych, ale większość barier i rekomendacji

można odnieść do całej populacji budynków mieszkalnych w Polsce.

Raport składa się z 2. tomów. Merytoryczny opis opracowania przedstawiono w pierwszym tomie, w następujących rozdziałach:

- Słowo wstępne.
- Streszczenie.
- Wprowadzenie (ogólna charakterystyka budynków, zużycie i efektywność energii w budynkach).
- Metodyka analiz, identyfikacji barier i potencjalnych mechanizmów (reprezentacyjny budynek i katalog potencjalnych przedsięwzięć, reprezentatywny budynek, metodyka analiz energetycznych i ekonomicznych).
- Zasilanie budynku w sieciowe nośniki energii (informacje na rachunkach za energię, struktura taryf za energię).
- Domowe źródła energii i urządzenia zużywające energię (kotły domowe i pompy ciepła, kolektory słoneczne, sprzęt - artykuły gospodarstwa domowego, oświetlenie budynku).
- Przegrody zewnętrzne budynku istniejącego (analiza, bariery, rekomendacje).
- Pakiety termomodernizacyjne – budynek istniejący (analiza, bariery, rekomendacje).
- Nowe budynki (analiza, bariery, rekomendacje).
- Podsumowanie – główne rekomendacje.
- Wykorzystane materiały i literatura.
- Słowo końcowe.

W drugim tomie zawarte są załączniki ze szczegółowymi obliczeniami. Raport został wydany drukiem oraz jest zamieszczony w internecie:

<http://www.office.fewe.pl/zasoby/poradniki/ocena-istniejacych-i-propozycja-nowych-mechanizmow-zwiekszenia-efektywnosci-wykorzystania-energii-i-promocji-odnawialnych-zrode142-energii-w-jednorodzinnych-budynkach-mieszkalnych-tom-1>

- b) European Climate Foundation
- c) Szymon Liszka, Sławomir Pasierb

(2)

a) "Opracowanie modelu gminnej strategii klimatyczno-energetycznej dla lokalnej polityki energetycznej i ekologicznej"

Opracowanie jest wynikiem realizacji pracy pt.: „Development of the climate energy strategy model for local energy and environmental policies” sfinansowanej przez European Climate Foundation.

Impulsem do wykonania takiej pracy jest to, że:

- z jednej strony gminy są prawnie zobowiązane do organizacji i planowania zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy oraz do sporządzania programów ochrony środowiska, w tym programów ochrony powietrza,
- z drugiej strony polityka Unii Europejskiej i Polski wyznacza cele (3 x 20%) poprawy efektywności energetycznej, redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w zużyciu energii finalnej, a które to cele nie mają wprost przełożenia na działania na poziomie lokalnym.

Ogólnym przesłaniem powyższego poradnika jest – mieć i realizować lokalną politykę i strategię energetyczną, która włącza gminę we współpracę międzynarodową i wspiera politykę kraju w zakresie ochrony klimatu ziemi i zrównoważonego rozwoju oraz sprzyja rozwojowi społeczno-gospodarczego gminy.

Opracowanie składa się z następujących rozdziałów:

- Wprowadzenie.
  - Bezpośrednie regulacje prawne i zadania (Ustawa – Prawo energetyczne, Polityka energetyczna Polski do 2030 roku, Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej (EEAP), Ustawa o efektywności energetycznej. Projekt z dnia 18-10-2010, wersja przyjęta przez Radę Ministrów i skierowana do Sejmu RP, Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. Projekt. Wersja z 25 maja 2010 r., Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/WE z dnia 19 maja 2010 w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona), Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej z grudnia 2010 roku, Ustawa – Prawo ochrony środowiska, Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (CAFE), Porozumienie Między Burmistrzami. Covenant of Mayors).
  - Metody i procedury opracowania planów zaopatrzenia gminy w energię w aspekcie realizacji celów pakietu klimatyczno-energetycznego unii europejskiej (Uwarunkowania i założenia do nowego standardu planowania energetycznego w gminach, poprawność metodyczna planowania, logiczna sekwencja w planowaniu energetycznym: misja – wizja – strategia – plan – programy wykonawcze, dwa filary planowania: budowa strategii i polityki oraz realizacja – plany i programy.
  - Możliwości wdrożenia nowego standardu – modele strategii i planów energetycznych gminy (istniejąca regulacja prawna – Ustawa Prawo energetyczne, propozycje zmian w regulacjach prawnych i wspomagające działania).
  - Podsumowanie.
  - Załącznik nr 1 zawierający wybrane elementy z innych dokumentów i materiałów, związane z zadaniami samorządów terytorialnych w zakresie planowania energetycznego na poziomie regionalnym i lokalnym.
  - Biblioteka dla czytelnika.
- Opracowanie zostało wydane drukiem oraz jest zamieszczone w internecie:

<http://www.office.fewe.pl/zasoby/poradniki/model-klimatyczno-energetycznej-strategii-w-lokalnej-polityce-energetycznej-i-ekologicznej>

- b) European Climate Foundation
- c) Szymon Liszka, Sławomir Pasierb

(3)

- a) **Projekt EIE-07-179 PEPESec Partnership Energy Planning as a tool for realising European Sustainable Energy Communities (Partnerstwo w planowaniu energetycznym narzędziem kreowania zrównoważonej gospodarki energetycznej na poziomie lokalnym)**

Zadaniem projektu PEPESec było zebranie dotychczasowych doświadczeń i narzędzi oraz wykorzystanie ich praktycznie w planowaniu energetycznym. Innowacja polega na równoległym prowadzeniu prac w tym zakresie przez samorzady lokalne z różnych państw europejskich, ciągłej wymianie doświadczeń i wzajemnym wspieraniu i inspiracji w rozwiązywaniu problemów. Początkiem 2010 roku zamykano prace projektowe w czerwcu odbyło się ostatnie spotkanie projektowe.

Szczegółowe informacje o celach i produktach projektu dostępne są w serwisie internetowym projektu www.pepesecc.eu/ , www.eplan.info.pl/pepesecc .

- b) UE – Intelligent Energy Europe (IEE), Miasto Katowice, środki własne FEWE
- c) Szymon Liszka / Łukasz Polakowski.

(4)

a) Projekt EIE/07/067 SEC–BENCH Sustainable Energy Communities – Benchmarking of energy and climate performance indicators on the web (Miasta/gminy zrównoważonej energii – Benchmarking wskaźników energii i ochrony klimatu ziemi na portalu internetowym)

Projekt SEC – BENCH koncentrował się na benchmarkingu, który dał możliwość porównania miasta z innymi miastami. Benchmarking może być stosowany do oceny – w jaki sposób przedsięwzięcia miasta mają się do najlepszych praktyk w regionie, kraju i na poziomie Unii Europejskiej. Benchmarking jest także dobrą bazą do zidentyfikowania potencjału usprawnień, realizacji, szczegółowych przedsięwzięć i zbudowania programu zwiększenia efektywności wykorzystania energii, zmniejszenia emisji zanieczyszczeń z lokalnych źródeł energii itp. Krytycznym czynnikiem jest potrzeba uzyskania absolutnej zwięzłości definicji wskaźników i danych, okresów aktualizacji, metodologii zbierania danych i obliczania wskaźników. To można uzyskać tylko przez standaryzowane metodologie i modele.

Początkiem 2010 roku zamykano prace projektowe w marcu w Brukseli odbyło się ostatnie spotkanie projektowe wyniki zaprezentowano na konferencji ManagEnergy.

Szczegółowe informacje o celach, stanie realizacji i produktach projektu dostępne są w serwisie internetowym projektu www.sec-bench.eu , www.eplan.info.pl/sec_bench

- b) UE – Intelligent Energy Europe (IEE), Miasto Częstochowa, Miasto Katowice, środki własne FEWE
c) Szymon Liszka / Łukasz Polakowski

II.A.2 Promocja energooszczędnych technologii i urządzeń

(1)

a) PErformance Risk MANagement for ENergy efficiency projects through Training – PERMANENT (rojekt IEE/08/657/S12.528420)
www.permanent-project.eu, www.office.fewe.pl/projekty/permanent.

FEWE współuczestniczy w realizacji międzynarodowego projektu PERMANENT, finansowanego ze środków Intelligent Energy Europe, dotyczącego barier, które najczęściej pojawiają się w związku z działaniami dotyczącymi umów o efekt energetyczny, pośród użytkowników końcowych. W projekcie zakłada się:

- (1) Opracowanie i przetestowanie zharmonizowanych sposobów podejścia do zagadnienia ze strony użytkowników końcowych, w celu opomiarowania (zmierzenia) i weryfikacji osiągniętych przez nich oszczędności energii; celem jest 5 państw członkowskich (podejścia stosowane w Europie Zachodniej i w zakresie międzynarodowym – Międzynarodowy Protokół Pomiarów i Weryfikacji IPMVP będzie stanowić podstawę tego działania);
- (2) Edukację końcowych użytkowników energii, instytucji finansujących i dostawców usług energetycznych w zakresie sposobów określania (‘mierzenia’) ryzyka operacyjnego i technik zarządzania w obrębie projektów energooszczędnościowych;
- (3) Przygotowanie wyszkolonych instruktorów, którzy posiadają umiejętność kontynuowania przekazywania wiedzy, poprzez szkolenia w zakresie oceny i zarządzania ryzyka operacyjnego, w zakresie projektów energetycznych; instruktorzy będą kontynuować swoją działalność po ukończeniu tego projektu.

Pomiary operacyjne (ruchowe), pomiary efektów działania, weryfikacja, zarządzanie i raportowanie, powinny stać się standardową praktyką, jeśli korzyści wynikające z inwestycji energooszczędnościowych mają mieć charakter efektu zrównoważonego, występującego niezawodnie i CIĄGŁEGO (PERMANENT).

Docelowe sektory rynkowe obejmują: przemysł, sektor komercyjny, mieszkalnictwo wielorodzinne, instytucje (np. służba zdrowia, szkolnictwo), oraz struktury rządowe w obrębie sektora publicznego (obrona, więziennictwo itp.).

Oczekiwane rezultaty projektu:

- 1) Przeprowadzenie rozpoznania sytuacji w Europie Środkowej i Wschodniej, pośród końcowych użytkowników energii, instytucji finansowych i rozwijających się firm typu ESCO, w zakresie zapotrzebowania na takie firmy, a także pozyskanie wiedzy o tym, w jaki sposób oceniać i finansować projekty energooszczędnościowe, w jaki sposób mierzyć ich rezultaty i gdzie poszukiwać zasobów i środków związanych z tymi zagadnieniami;
- 2) Poprawa jakości monitorowania i weryfikacji projektów realizowanych u użytkowników końcowych;
- 3) Poprawa jakości projektów technicznych związanych z działaniami energooszczędnościowymi;
- 4) Rozwój handlu międzynarodowego w zakresie dóbr związanych z redukcją emisji.

Projekt przyczyni się do lepszego zrozumienia zasad finansowania przez trzecią stronę (TPF), a zwłaszcza koncepcji zawierania umów o efekt energetyczny jak i oceny wartości dostawców usług energetycznych. Pozwoli on rozwinąć powszechne zrozumienie protokołów wydanych przez organizację ewaluacji efektywności energetycznej (EVO). Protokół prowadzenia pomiarów oszczędności, zaadaptowany na potrzeby występujące w Europie Środkowej i Wschodniej, wzbogacony przykładami, zostanie wydany w 6 językach. Zostanie on udostępniony europejskim końcowym użytkownikom energii i będzie stanowić podstawę dla promocji i edukacji w zakresie tzw. 'dobrych praktyk' związanych z prowadzeniem eksploatacji instalacji i zarządzania ryzykiem.

W 2010 roku w ramach projektu PERMANENT zrealizowano:

- szkolenie trenerów IPMVP – IPMVP Praga – wrzesień 2010

2 osoby- Szymon Liszka oraz Jerzy Piszczek odbyły dwudniowe intensywne szkolenie z zakresu protokołu IPMVP oraz sporządzania planu M&V. Szkolenie zgodne ze standardami EVO zakończyło się 2 godzinnym egzaminem testowym (zdanym przez obie osoby). Celem szkolenia było przygotowanie trenerów do samodzielnego przeprowadzenia w Polsce serii szkoleń – 4 godzinnych, 1-dniowych, 2-dniowych z zakresu protokołu IPMVP oraz zasad sporządzania Planu M&V. Szkolenia w Polsce są adresowane do profesjonalistów branży efektywności energetycznej (audytorzy energetyczni, pracownicy ESCO) oraz użytkowników końcowych energii (gminy, przemysł itp.).

- Szkolenie trenerów (3 osoby EC) IEEFP Zagrzeb - grudzień 2010

Celem szkolenia było przygotowanie trenerów do samodzielnego prowadzenia w Polsce szkoleń z zakresu finansowania EE w oparciu o zasady IEEFP. Grupy docelowe szkoleń to-finansiści, administratorzy środków unijnych, publicznych wspierających projekty EE (NFOŚ, WFOŚ itp.). Trzy osoby z Euro-Centrum PNT biorące udział w projekcie zostały przeszkolone z zakresu protokołu IEEFP przez Toma Dreessena w Zagrzebiu. W ramach szkolenia przedstawione zostały zasady oceny ryzyka związanego z realizacją projektów ESCO, uznawania oszczędności w rozliczeniach stron kontraktu ESCO; analiza studiów przypadku (case study)

- Wstępne tłumaczenie (draft) protokołów:

IPMVP, Vol I – Międzynarodowy Protokół Oceny i weryfikacji oszczędności (International Performance Measurement and Verification Protocol) Protokół IPMVP jest zbiorem zasad systematyzujących kwestię wyznaczania oszczędności uzyskiwanych dzięki projektom EE (lub redukcji zmniejszenia zużycia wody). IPMVP Vol. III cz.1 - Koncepcje i praktyka określania oszczędności energii w nowych budynkach

- Opracowanie polskiego dodatku regionalnego - załącznika C do protokołu IPMVP. Załącznik omawia szczególne zasady prowadzenia pomiarów dla potrzeb oceny zużycia energii, normy i akty regulujące kwestie poruszane w IPMVP. Projekt w trakcie realizacji do końca 2011 roku.

- b) UE – Intelligent Energy Europe (IEE), środki własne FEWE
- c) Szymon Liszka, Jerzy Piszczek, Krzysztof Wilk

(2)

- a) **EURO-TOPTEN PLUS – rozszerzenie i wzmocnienie europejskiej inicjatywy promowania najbardziej efektywnych energetycznie urządzeń i produktów powszechnego użytku - www.topten.info.pl**

Projekt EURO-Topten Plus wspierany jest przez Unię Europejską w ramach programu Intelligent Energy Europe. W projekcie bierze udział 19 partnerów z szesnastu krajów. Jest on kontynuacją programu Euro Topten (lata 2006-2008) i będzie realizowany w okresie 2009-2011. W Polsce, oprócz UE, projekt współfinansuje Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Nadrzędnym celem projektu jest transformacja rynku w stronę energooszczędnych urządzeń powszechnego użytku, począwszy od urządzeń AGD, sprzętu biurowego, oświetleniowego, poprzez urządzenia grzewcze, i napędowe (silniki i pompy) małych mocy, aż po samochody osobowe. Topten oferuje strony internetowe, które są podstawą dla dalszych inicjatyw w zakresie promowania zakupu urządzeń posiadających wysoką sprawność energetyczną. Projekt ma na celu spowodować, aby konsumenci podczas zakupów kierowali się parametrem energetycznym urządzenia i aby wybierali te, które są najmniej energochłonne.

Oprócz utrzymywania strony internetowej projektu i aktualizowania list produktów w poszczególnych kategoriach, systematycznie dodawane są nowe kategorie produktów oraz prowadzone są inicjatywy towarzyszące mające na celu promocję projektu.

Kontynuowana jest platforma e-szkoleniowa, na której znajdują się dwa kursy: dla dorosłych konsumentów („Jestem świadomym obywatelem”) oraz dla młodzieży szkolnej („Efektywna energetycznie i przyjazna dla środowiska szkoła”). Każdy kurs składa się z 10 lekcji.

Zorganizowano dwa konkursy oparte o przygotowane kursy e-learningowe. Pierwszy dedykowany był dla powszechnych konsumentów, a jego celem było zalogowanie na stronie e-learningowej, przeprowadzenie kursu i wykonanie testów sprawdzających zdobyta wiedzę. Drugi konkurs dedykowany był dla szkół średnich i gimnazjalnych. Celem konkursu oprócz przeprowadzenia lekcji w oparciu o platformę e-szkoleniową było przygotowanie przez grupy uczniów wraz z nauczycielami prowadzącymi fotografii bądź filmu promujących racjonalne wykorzystanie energii. Ponadto projekt na bieżąco promowany był w mediach i na wszelkiego rodzaju konferencjach, szkoleniach i seminariach.

Szczegółowe informacje o celach, stanie realizacji i produktach projektu dostępne są w na krajowej stronie projektu www.topten.info.

- b) UE – Intelligent Energy Europe, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki własne FEWE
- c) Arkadiusz Osicki, Anna Bogusz

II.A.3 Edukacja ekologiczna

Działalność edukacyjna FEWE w 2010 roku prowadzona była w oparciu o „Program edukacji ekologicznej Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii w latach 2009 – 2011” przyjęty

przez Zarząd w 2009 roku. W znacznej części zadania realizowane są w oparciu serwisy internetowe oraz platformę edukacyjną FEWE: www.e-szkolenia.fewe.pl

(1)

a) Doskonalenie poziomu edukacji w samorządach terytorialnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania energią i ochrony klimatu Ziemi

EEA and Norway Grants PL0383/D2/2.2.4./060/09

Cele projektu:

- stworzenie i funkcjonowanie komplementarnego systemu informacji i edukacji na rzecz zrównoważonego gospodarowania energią
- zwiększenie świadomości i kompetencji,
- poznawanie najlepszych praktyk i wdrażanie ich,
- angażowanie mieszkańców i podmiotów gospodarczych,
- wniesienie europejskiego impulsu dla lokalnego planowania energii.

Grupami docelowymi projektu są: decydenci i specjaliści samorządów terytorialnych, małe i średnie przedsiębiorstwa, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe oraz gospodarstwa domowe. Główne działania podejmowane w ramach realizacji projektu w 2010 r.:

Portale internetowe:

1. Strona www.eis.slask.pl jest utrzymywana na serwerze;
2. Bieżąca redakcja i rozwój serwisów internetowych: www.energiaisrodowisko.pl, www.eplan.info.pl, www.oze.info.pl oraz www.topten.info.pl;
3. Bieżąca aktualizacja portalu dla Katowic www.katowice.energiaisrodowisko.pl;
4. Stworzenie portalu dla Jaworzna www.jaworzno.energiaisrodowisko.pl;
5. Stworzenie portalu dla Wierchosławic www.wierchoslawice.energiaisrodowisko.pl.

Poradniki:

1. Zaktualizowano treści poradnika "Jak zarządzać energią i środowiskiem w budynkach użyteczności publicznej" oraz wydrukowano go w nakładzie 1000 egz.; poradnik jest także dostępny na stronie www.energiaisrodowisko.pl/publikacje;
2. Od partnera norweskiego NEPAS otrzymano poradnik pt. „Municipal energy and climate planning”, który po przetłumaczeniu na język polski został udostępniony na portalu www.energiaisrodowisko.pl w dziale Porady ekspertów;
3. Opracowywanie broszury "Oszczędzaj energię i środowisko" oraz wydrukowanie jej w nakładzie 5000 egz.
4. Zaktualizowano treści poradnika "Odnawialne źródła energii. Efektywne wykorzystanie w budynkach. Finansowanie przedsięwzięć..." i "Termomodernizacja budynków (...)" i udostępniono je na stronie www.energiaisrodowisko.pl/publikacje
5. Przygotowano broszurę o dostępności serwisów internetowych dla miast i wydrukowano ją w nakładzie 20 000 egz.;
6. Opracowano treści merytoryczne poradnika "Praktyczne aspekty planowania energetycznego w gminach" oraz wydrukowano go w nakładzie 1000 egz.
7. Aktualizacja poradnika "Energooszczędny sprzęt i urządzenia w domu, biurze, w firmie. Jak wybrać, kupić i eksploatować sprzęt i urządzenia powszechnego użytku". Uzupełnienie treści dodatkowymi rozdziałami - zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny, odnawialne źródła.

Opracowania eksperckie, przykłady dobrych praktyk:

1. Stworzono opracowania eksperckie, które zostały umieszczone na stronie www.energiaisrodowisko.pl/porady-ekspertow
  - Przetarg na zakup energii elektrycznej zasadniczym elementem kształtującym wolny rynek energii oraz czynnikiem ograniczającym wydatkowanie środków publicznych
  - Efektywność energetyczna - optymalizacja zarządzania energią i środowiskiem w obiektach użyteczności publicznej
  - Rada na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Gospodarki Energetycznej Miasta Częstochowy - geneza, cele, forma prawna i zakres działalności
  - Możliwości zmniejszenia zużycia energii w domu
  - Uwarunkowania czystszej spalania paliw stałych w domowych instalacjach produkcji energii ciepłej
  - Społeczna odpowiedzialność biznesu w energetyce
  - Ocena techniczno-ekonomiczna inwestycji OZE przy pomocy pakietu narzędzi Retscreen® International
2. Opracowanie wytycznych dla jednostek terytorialnych nt. poprawy jakości powietrza (realizacja programu PONE, opracowanie wzorów ankiet, informacje o finansowaniu programów ograniczania niskiej emisji)
3. Na stronie www.energiaisrodowisko.pl/niska-emisja zamieszczono dobre przykłady realizacji programów ograniczania niskiej emisji w polskich warunkach - przykłady opracowanych i wdrożonych programów ograniczania niskiej emisji na terenie woj. śląskiego (zakres i realizacja programu w praktyce).

Szkolenia e-learnigowe:

1. Opracowano treści oraz uruchomiono e-szkolenie pt. "Jak zarządzać energią i środowiskiem w budynkach użyteczności publicznej" (kategoria Energia i Środowisko)
2. Przygotowano treści merytoryczne oraz uruchomiono e-szkolenie pt. „Analiza i ocena wykonalności projektów wykorzystujących odnawialne źródła energii za pomocą programu RETScreen®” (kategoria Energia i Środowisko)
3. Opracowano treści i uruchomiono e-szkolenie pt. "Rozwiń swoją wiedzę z zakresu planowania energetycznego" (kategoria Energia i Środowisko)
4. Uruchomienie kursów e-learningowych: Efektywna energetycznie i przyjazna środowisku szkoła oraz Jestem świadomym obywatelem (kategoria TOPTEN).

Szkolenia są dostępne na stronie www.e-szkolenia.fewe.pl.

Szkolenia stacjonarne:

1. Przeprowadzenie 4 szkoleń pod hasłem "Jak poprawić jakość powietrza lokalnie i globalnie" - Białystok (19 marzec 2010; 23 osoby), Katowice (26 marzec 2010; 42 osoby), Wrocław (24 wrzesień 2010 r.; 18 uczestników), Leszno (9 listopad 2010; 20 uczestników)
2. Przeprowadzono szkolenie pt. „Jak uruchomić i aktualizować portal edukacyjno-informacyjny w samorządzie terytorialnym?” (sesja 2), które odbyło się pod wspólnym tytułem „Jak sporządzić i wdrażać plan energetyczny w gminie?” w Rzeszowie (26 listopad 2010 r.). Wygłoszono 2 prezentacje w ramach działania 4 (sesja 2). W spotkaniu wzięło udział 17 osób
3. Przeprowadzono 7 szkoleń dot. planowania energetycznego w gminie - Opole (12 marzec 2010, 33 osoby), Częstochowa (11 maj 2010, 26 uczestników), Katowice (26 maj 2010; 24 osoby), Gliwice (27-28 maj 2010; 106 osób), Świętochłowice (17 czerwiec 2010, 24 osoby), Kraków (21 wrzesień 2010; 26 osób); Rzeszów (26 listopad 2010; 17 osób);

Inne:

1. W ramach promocji projektu powstał 10-minutowy film edukacyjny pt. „Energia do odzyskania”. Jego głównym przesłaniem jest ukazanie problemu marnowania energii w budynkach (zdjęcia kamerą termowizyjną)
2. Benchmarking gmin;
3. System zarządzania jakością EFQM w sektorze publicznym;
4. Uruchomiono dwa konkursy na najlepszych uczestników e-szkoleń skierowane zarówno dla szkół (konkurs ""Szanuj energię chroń klimat""), jak i powszechnych użytkowników energii (konkurs ""Jestem świadomym obywatelem, szanuję energię""). Konkursy rozpoczęły się 1 października 2010 r. i trwały do końca roku.

Czas realizacji projektu: kwiecień 2009 – kwiecień 2011

- b) Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy, środki własne FEWE;
- c) Anna Bogusz

(2)

- a) **PEMP – Portal Efektywności Energetycznej w Napędach Elektrycznych – www.pemp.pl**
- b) Od października 2009 działa Portal Efektywności Energetycznej w Napędach Elektrycznych. Portal jest projektem FEWE dofinansowanym ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który stanowi kontynuację działalności informacyjnej i edukacyjnej rozwiniętej w ramach projektu PEMP (realizowany w latach 2004-2009). Serwis poświęcony jest problematyce efektywności energetycznej elektrycznych układów napędowych. Główny cel portalu to dostarczanie wiedzy użytkownikom napędów elektrycznych dla umożliwienia im przygotowania i przeprowadzenia we własnym zakresie projektów związanych z modernizacją użytkowanych przez nich napędów elektrycznych. Portal ma zachęcać do zrównoważonego gospodarowania energią elektryczną i realizacji inwestycji energooszczędnych, wpływając na aktywny udział grup odbiorców portalu w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Kolejny cel to budowanie świadomości producentów i użytkowników napędów elektrycznych w zakresie istniejących i proponowanych rozwiązań prawno-politycznych związanych z efektywnością energetyczną.
- c) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; środki własne FEWE.
- d) Szymon Liszka.

(3)

- a) **Promocja pakietu narzędzi RETScreen www.retscreen.net**
- b) W ramach kontynuacji działań związanych z rozwojem i promocją pakietu narzędzi RETScreen:
  - Przeprowadzono szkolenie „Efektywne i przyjazne wykorzystanie energii w budynkach. Jak poprawić jakość powietrza lokalnie i globalnie? Ocena projektów dot. OZE w programie RETScreen”. Szkolenie odbyło się w Katowicach, 26 marca 2010 r. w Qubus Hotel Prestige, ul. Uniwersytecka 13, sala Turkusowa III. W szkoleniu wzięły udział 42 osoby. Uczestnicy szkolenia otrzymali materiały szkoleniowe na pen-drive zawierające: informację o projekcie, program spotkania, oprogramowanie, prezentacje prelegentów, materiały RetScreen oraz

obowiązujące podstawowe przepisy prawne. Celem spotkania było doskonalenie wiedzy i wdrażanie zarządzania energią i środowiskiem w obiektach samorządów terytorialnych. Ostatnia sesja zajęć dotyczyła praktycznego wykorzystania programu RetScreen® International, w następującym zakresie:

- Prezentacja narzędzia RetScreen – model systemu, analiza finansowa, efekty ekologiczne, analiza ryzyka.
- Przegląd technologii OZE możliwych do zastosowania w budynku (m.in. solarne podgrzewanie wody, gruntowa pompa ciepła).
- Solarne podgrzewanie wody – indywidualna praca z oprogramowaniem.
- Gruntowe pompy ciepła – prezentacja gotowego przykładu.

- Stworzono e-kurs pt. „Analiza i ocena wykonalności projektów wykorzystujących odnawialne źródła energii za pomocą programu RETScreen®”, który składa się z następujących modułów:

- Wprowadzenie do oceny projektów wykorzystujących odnawialne źródła energii
- Podstawowe funkcje programu Retscreen
- Analiza kolektorów słonecznych w programie RETScreen
- Analiza ogniw fotowoltaicznych w programie Retscreen
- Analiza gruntowych pomp ciepła w programie Retscreen
- Analiza systemów spalania biomasy w programie RetScreen

Szkolenie jest dostępne bezpłatnie na platformie www.e-szkolenia.fewe.pl.

c) Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy, IETS/CE/CE-VAR, środki własne FEWE;

d) Mariusz Bogacki, Anna Bogusz

(4)

a) Stworzenie internetowego portalu edukacyjno-informacyjnego "Jaworzno-Energia i Środowisko"

b) Przedmiotem działania było stworzenie, promocja i zapewnienie funkcjonowania portalu edukacyjno-informacyjnego na rzecz zrównoważonego gospodarowania energią, skierowanego do mieszkańców i podmiotów gospodarczych na terenie gminy Jaworzno. Strona funkcjonuje pod adresem www.jaworzno.energiaisrodowisko.pl

Bezpośrednimi odbiorcami portalu są mieszkańcy gminy, gospodarstwa domowe, małe i średnie przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, zarządcy, deweloperzy i właściciele budynków, nauczyciele i uczniowie oraz decydenci i administracja gminy.

Cele działania:

- Ograniczenie zużycia energii, poprawa jakości środowiska lokalnego, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez:
  - podniesienie świadomości odbiorców portalu,
  - kształtowanie postaw proekologicznych,
  - informowanie o bieżących działaniach podejmowanych przez gminę,
  - promocję gminy w grupie przodujących miast Unii Europejskiej zaangażowanych w zrównoważone gospodarowanie energią i ochronę klimatu Ziemi.
- Realizacja polityki energetycznej państwa w zakresie efektywności energetycznej, zrównoważonego gospodarowania energią
- Budowanie zdolności komunikowania się decydentów/samorządu terytorialnego ze społeczeństwem.

- c) Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy (w ramach projektu „Doskonalenie poziomu edukacji w samorządach terytorialnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania energią i ochrony klimatu Ziemi”), Urząd Miasta Jaworzno, środki własne FEWE;
- d) Anna Bogusz;

II.A.4 Inne

(1)

- a) **„Dla dobra budżetu i klimatu - planowanie działań energooszczędnych w Ukrainie”**,
- b) FEWE wspólnie z PAUCI w ramach projektu finansowanego przez Program Polska Pomoc 2010 MSZ RP, przygotowało materiały edukacyjne, przeprowadziło szereg szkoleń, wizyt studialnych dla samorządowców, nauczycieli, dziennikarzy, urzędników z Ukrainy, uczestniczyło w organizacji konkursu dla szkół.
- c) Fundacja Współpracy Polsko-Ukraińskiej PAUCI, środki własne FEWE;
- d) Szymon Liszka

(2)

- a) **Uczestnictwo i prace w Zespole Merytorycznym Forum "Energia-efekt-środowisko"**
- b) Na zaproszenie Prezesa NFOŚiGW dr Jana Rączki FEWE uczestniczy w pracach zespołu, którego celem jest określenie potrzeb i możliwości finansowania przez NFOŚiGW efektywności energetycznej m.in. w przemyśle i energetyce.
- c) Środki własne, FEWE
- d) Szymon Liszka

II.B. Działalność gospodarcza

II.B. 1 Forma działalności

Działalność gospodarcza była prowadzona zgodnie z postanowieniami statutu Fundacji tzn. w ramach organizacyjnych FEWE, bezpośrednio przez samą Fundację.

II.B. 2 Opis działalności

Działalność gospodarcza Fundacji koncentrowała się na obszarach, które bardzo blisko związane są z działalnością statutową i celami statutowymi FEWE. Stanowiła przedłużenie działań FEWE. Przedmiotem działalności gospodarczej były profesjonalne kompleksowe studia badawcze, ekspertyzy i analizy związane z organizacją gospodarki energetycznej i emisją gazów cieplarnianych.

W ramach działalności gospodarczej Fundacja współpracowała również z instytucjami, które chcą przeprowadzać konkretne przedsięwzięcia energetyczne i potrzebują fachowego doradztwa (gminy, placówki oświatowe, przedsiębiorstwa). Pomoc koncentrowała się głównie na planowaniu energetycznym, programowaniu ochrony środowiska i aktywnym udziale w znajdowaniu sposobów finansowania inwestycji energooszczędnych (pomoc w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie inwestycji energooszczędnych z wojewódzkich i gminnych funduszy ochrony środowiska) czy przeprowadzaniu audytów energetycznych.

Przedmiot działalności gospodarczej według wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego:

- 9112 Z - działalność organizacji profesjonalnych
- 9133 Z - działalność pozostałych organizacji członkowskich, gdzie indziej nie sklasyfikowana
- 7220 Z - działalność w zakresie oprogramowania
- 7230 Z - przetwarzanie danych
- 7240 Z - działalność związana z bazami danych
- 7310 G - prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk technicznych
- 7310 H - prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych
- 7413 Z - badanie rynku i opinii publicznej
- 7414 A - doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania
- 7420 A - działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego,
- 7430 Z - badania i analizy techniczne
- 8042 B - kształcenie ustawiczne dorosłych i pozostałe formy kształcenia, gdzie indziej niesklasyfikowane
- 5170 A - pozostała sprzedaż hurtowa wyspecjalizowana
- 5263 Z - pozostała sprzedaż detaliczna poza siecią sklepową
- 7484 B - pozostała działalność komercyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana

Opis konkretnych działań gospodarczych Fundacji zamieszczono poniżej.

II.B. 3 Zrealizowane projekty

(1)

a) **Badanie efektywności energetycznej, ekonomicznej i środowiskowej realizacji przedsięwzięć w zakresie zastosowania odnawialnych źródeł energii (OZE) w budynkach zlokalizowanych na terenie Euro-Centrum oraz innych zlokalizowanych w regionie powstałych ze wsparciem finansowym ze środków publicznych**

Praca realizowana w ramach zadania badawczego pt. Zwiększenie wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii w budownictwie, realizowanego w ramach strategicznego projektu badawczego pt. Zintegrowany system zmniejszania eksploatacyjnej energochłonności budynków, które to zadanie dofinansowane było ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Zakres zadania obejmował:

- analizy zrealizowanych inwestycji, projektów, studiów wykonalności, raportów dotyczących zastosowania OZE w celu zaopatrzenia budynków w energię, w tym dofinansowanych z funduszy ekologicznych;
- wybór reprezentatywnej grupy projektów zastosowania OZE w budownictwie według następujących kryteriów:
  - zastosowana technologia,
  - parametry techniczne i ekonomiczne zastosowania OZE,
  - lokalizacja przedsięwzięcia,
  - sposób potwierdzenia efektu ekologicznego,
  - okres realizacji.
- sporządzenie analizy zawierającej wnioski z ww. badań, w szczególności w zakresie:
  - opracowania metodyki oceny przedsięwzięć wykorzystania OZE w budownictwie,
  - ujednocnionej oceny inwestycji w oparciu o opracowaną metodykę.

b) Park Naukowo-Technologiczny Euro-Centrum Sp. z o.o.

c) Szymon Liszka

(2)

a) **Aktualizacja „Programu ograniczenia niskiej emisji dla Osiedla Dźbów w Częstochowie”**

b) Na terenie miasta Częstochowa w dzielnicy Dźbów został zrealizowany program ograniczenia niskiej emisji w 39 budynkach wielorodzinnych ogrzewanych obecnie głównie piecami węglowymi. Realizacja zadania została podzielona na trzy etapy.

W I etapie „Koncepcja ekonomiczno-technicznej modernizacji systemu grzewczego osiedla Dźbów w Częstochowie” rozpatrzono kilka możliwości zasilania budynków wielorodzinnych zlokalizowanych na osiedlu Dźbów, z których rekomendowano do dalszych analiz wariant zakładający montaż dwufunkcyjnego ogrzewania z sieci gazowej w poszczególnych mieszkaniach. Wariant rezerwowy to budowa lokalnej kotłowni retortowej i rozprowadzenie siecią ciepłowniczą ciepła do poszczególnych budynków administrowanych przez TBS Częstochowa. We wszystkich opcjach przewiduje się również prace termomodernizacyjnej (prace zostały zakończone w 2008r.) W II etapie „Program ograniczenia niskiej emisji dla osiedla Dźbów w Częstochowie” przeanalizowano szczegółowo wybrany wariant zakładający montaż kotłów dwufunkcyjnych w mieszkaniach zasilanych z sieci gazowej. Program ten został przyjęty uchwałą Rady Miasta. Ponadto Rada Miasta uchwaliła również uchwałę w sprawie zaciągnięcia pożyczki w WFOŚiGW

w Katowicach (prace zostały zakończone w 2008r.).

W ramach III etapu pn. „Przygotowanie materiałów niezbędnych do złożenia wniosku o dofinansowanie programu ograniczenia niskiej emisji dla os. Dźbów w Częstochowie” opracowania przygotowano materiały niezbędne do złożenia wniosku o dofinansowanie programu ograniczenia niskiej emisji dla os. Dźbów w Częstochowie ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz wykonano 39 uproszczonych audytów energetycznych. W 2009 roku została przeprowadzona aktualizacja 26 audytów energetycznych realizowanych w ramach II i III etapu programu ograniczenia niskiej emisji dla os. Dźbów w Częstochowie z uwzględnieniem zmian wynikających ze sporządzonych projektów budowlanych. W 2010 roku dokonano aktualizacji „Programu ograniczenia niskiej emisji dla Osiedla Dźbów w Częstochowie”. W zakres niniejszej umowy obejmował aktualizację „Programu ograniczenia niskiej emisji dla os. Dźbów (III etap)” w zakresie dodania do Programu budynku przedszkola miejskiego nr 30 zlokalizowanego na Osiedlu Dźbów przy ul. Czajkowskiego 3.

W chwili obecnej inwestycja jest już zrealizowana. Łączny koszt przedsięwzięcia wyniósł ponad 13 mln złotych, z czego 5 mln to środki własne Gminy, a prawie 8 mln to pożyczka z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

- c) TBS Częstochowa.
- d) Piotr Kukla / Łukasz Polakowski.

(3)

a) Audyt energetyczny dla budynku Sanktuarium przy ul. Katowickiej 6 w Jaworznie

- b) Przedmiotem zlecenia było opracowanie audytu energetycznego budynku Sanktuarium przy ul. Katowickiej 6 w Jaworznie.

Audyt został zlecony w celu rozpatrzenia zasilania oświetlenia budynku kościoła oraz ogrzewania jego części.

Instalacja została uruchomiona w 2011 roku. Instalacja fotowoltaiczna na dachu jaworznickiego sanktuarium jest unikalna biorąc pod uwagę Polskie warunki. Przedsięwzięcie udało się zrealizować dzięki znacznej pomocy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska (dotacja w wysokości 283 tys. zł oraz kredyt na preferencyjnych warunkach w wysokości 536 tys zł.). Niezbędne były też środki własne inwestora. W okresie letnim jaworznickie sanktuarium będzie zużywać część wytworzonej w ogniwach PV energii elektrycznej na potrzeby własne (oświetlenie itp.), a pozostałą jej część będzie sprzedawać do sieci energetycznej. Zastosowano w tym przypadku następujący mechanizm: w lecie nadwyżki energii elektrycznej będą sprzedawane do sieci elektroenergetycznej, a zimą Sanktuarium będzie odzyskiwać ekwiwalent sprzedanej energii elektrycznej od przedsiębiorstwa elektroenergetycznego po korzystnych cenach. W Czas zwrotu inwestycji, po uzyskaniu dofinansowania, przy obecnych cenach zakupu i sprzedaży energii oraz uzyskiwanych przychodów z tytułu tzw. praw majątkowych (zielone certyfikaty) - szacowany jest na ok. 10 lat. Natomiast trwałość instalacji przewidziana jest na okres 25-30 lat.

Jaworznicka instalacja jest w tej chwili jedną z większych tego typu w Polsce. Instalacja PV o mocy 71,76 kW_e zainstalowana na dachu świątyni w Jaworznie i podłączona jest do sieci energetycznej. Niezbędne było uzyskanie koncesji z URE. Do budowy instalacji wykorzystano moduły fotowoltaiczne polikrystaliczne o mocy 230W_e o wysokiej sprawności, sięgającej ok. 14,8%. Napięcie stałe występujące na zaciskach modułów jest przekształcane na napięcie przemiennie 230V za pomocą falowników i zsynchronizowanych z siecią energetyczną, dzięki którym możliwe jest wykorzystanie produkowanej energii do zasilania odbiorników – np. oświetlenia czy ogrzewania obiektu. W chwili obecnej w okresie letnim produkcja energii z całej instalacji w słoneczny, bezchmurny dzień wynosi ok. 300 - 400 kWh w ciągu dnia, przeciętnie w ciągu miesiąca ok. 6000 – 9000 kWh. Ogółem rocznie

da to 65 000 kWh energii elektrycznej.

- c) Urząd Miasta Jaworzno
- d) Piotr Kukla/Mariusz Bogacki.

(4)

a) Audyt energetyczny dla budynku mieszkalnego przy ul. Sokolskiej 74 w Katowicach

- b) Przedmiotem zlecenia było opracowanie audytu energetycznego budynku Wspólnoty Mieszkaniowej w Katowicach przy ul. Sokolskiej 74.

Audyt został zlecony w celu weryfikacji rozliczenia kosztów ciepła w budynku oraz zmniejszenia zamówienia mocy cieplnej.

Wykonany audyt energetyczny zawierał:

- bilans mocy przed i po realizacji zadań termomodernizacyjnych,
- analizę techniczną i ekonomiczną systemu zaopatrzenia w ciepło budynku oraz jego przegród zewnętrznych w stanie istniejącym,
- propozycje możliwych do wdrożenia działań termomodernizacyjnych (ocieplenie przegród zewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacja układu ogrzewania z automatyką) wraz z określeniem wskaźników techniczno-ekonomicznych dla proponowanych przedsięwzięć,
- optymalizację pojedynczych działań oraz ich zestawów z wyborem zestawu optymalnego,
- analizę ekonomiczną dla proponowanego zestawu działań termomodernizacyjnych uzasadniającą celowość inwestycji we wnioskowanym zakresie.

- c) Wspólnota Mieszkaniowa w Katowicach przy ul. Sokolskiej 74
- d) Piotr Kukla.

(5)

a) Weryfikacja audytów energetycznych na zlecenie Banku Gospodarstwa Krajowego

- b) W 2010 roku Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii wygrała przetarg na weryfikację audytów energetycznych.

Zestawienie audytów zweryfikowanych zgodnie z wytycznymi Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów do 31 grudnia 2009 roku przedstawia poniższa tabela.

TYP OBIEKTU	Liczba zweryfikowanych audytów
Domy jednorodzinne	6
Budynki wielorodzinne	1137
Budynki użyteczności publicznej	14
Audyt remontowy	89
Audyt lokalnego źródła ciepła	1
Razem	1247

W ramach projektu powstała baza zawierająca dane energetyczne zweryfikowanych budynków.

- c) Bank Gospodarstwa Krajowego.
- d) Piotr Kukła/Mariusz Bogacki/Arkadiusz Osicki/Tomasz Zieliński

(6)

a) Program ograniczenia niskiej emisji w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych dla Miasta Żory

- b) Program ma na celu poprawę jakości powietrza w mieście Żory. W celu szczegółowego określenia stanu istniejącego w zakresie systemów ogrzewania, funkcjonujących na terenie miasta, rozpoznania potrzeb mieszkańców, związanych z wymianą dotychczasowych urządzeń grzewczych oraz termomodernizacją budynków przeprowadzono badania ankietowe skierowane do właścicieli posesji indywidualnych (jednorodzinnych), którzy w chwili obecnej korzystają z nieefektywnych kotłów lub pieców węglowych. Zakłada się dofinansowanie przedsięwzięcia ze środków Urzędu Miasta Żory i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Katowicach.
- c) Urząd Miasta Żory
- d) Piotr Kukła/Arkadiusz Osicki.

(7)

a) Wykonanie Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy Włodowice

- b) Konieczność sporządzenia dokumentu wynika z Ustawy Prawo energetyczne. Nowelizacja z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw nakłada na Gminę obowiązek sporządzenia Projektów Założeń do 2 lat od ukazania się ww. nowelizacji. Projekt założeń zgodnie z aktualnym brzmieniem Ustawy Prawo Energetyczne sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata.
Zakres merytoryczny opracowania obejmuje:
  - ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (do roku 2030),
  - przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych,
  - możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w źródłach odnawialnych,
  - określenie zakresu współpracy z innymi gminami.Niniejszy dokument przyjęto Uchwałą Rady Gminy Włodowice z dnia 9 września 2011 r.

- c) Urząd Gminy Włodowice
- d) Piotr Kukła

(8)

- a) **Charakterystyka energetyczna budynku dla obiektu IKEA Park Handlowy Franowo, Poznań - rozbudowa strefy dostaw II**
- b) Przedmiotem zlecenia było opracowanie charakterystyki energetycznej budynku dla obiektu IKEA Park Handlowy Franowo - rozbudowa strefy dostaw zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dn. 6 listopada 2008 r. (Dz. U. 2008 Nr 201, poz. 1240) w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej.
Zgodnie w/w rozporządzeniem, w trakcie sporządzania projektu budowlanego wymagane jest opracowanie i zamieszczenie w projekcie charakterystyki energetycznej budynku lub jego części.
- c) ASW Architekci s.c.
d) Mariusz Bogacki, Piotr Kukła

(9)

- a) **Opracowanie bazy danych dotyczącej niskiej emisji na terenie miasta Leszno**
- b) Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego programu operacyjnego na lata 2007 – 2013. Baza danych stworzona w ramach niniejszego opracowania umożliwia:
- obliczanie na bieżąco uzyskanego, w wyniku przeprowadzonych działań modernizacyjnych, efektu ekologicznego, w szczególności, w zakresie pyłu zawieszanego PM10,
  - dokonywanie zestawień źródeł grzewczych, które uległy wymianie,
  - dokonywanie zestawień nowych źródeł grzewczych z podziałem na nowoczesne węglowe (np. retortowe), gazowe, olejowe, elektryczne,
  - dokonywanie zestawień obiektów podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz budynków, w których przeprowadzono termomodernizację,
  - analizę poniesionych kosztów z podziałem na źródła finansowania.
- Niniejsze opracowanie zawiera:
- 1) Inwentaryzację obszarową niskiej emisji pochodzącej z zabudowy jednorodzinnej oraz inwentaryzacja źródeł grzewczych w zasobach Miejskiego Zakładu Budynków Komunalnych w Lesznie.
  - 2) Charakterystykę niskiej emisji zanieczyszczeń na terenie miasta Leszno, pochodzącej z:
    - emisji niskiej obszarowej z terenów zabudowy jednorodzinnej,
    - indywidualnych źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych,
    - indywidualnych źródeł ciepła w budynkach administrowanych przez miasto Leszno,
    - indywidualnych źródeł ciepła w innych budynkach (handel, usługi, obiekty użyteczności publicznej).
- c) Urząd Miasta Leszno.
d) Szymon Liszka, Piotr Kukła, Michał Wawer, Łukasz Polakowski.

(10)

a) Program ograniczenia niskiej emisji dla miasta Otwocka

- b) Program ma na celu zmniejszenie emisji pyłu PM10 na terenie miasta Otwocka do poziomu normatywnego. Konieczność jego realizacji wynika z Uchwały nr 233/08 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 17 listopada 2008 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy powiat otwocki z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i dotyczy obszaru ograniczonego granicami administracyjnymi miasta Otwock, a w szczególności centralnej i zachodniej części miasta.

Zakres opracowania był następujący:

- 1) Analiza zebranych ankiet.
- 2) Charakterystyka niskiej emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie miasta.
- 3) Analiza techniczno-ekonomiczna przedsięwzięć redukcji emisji.
- 4) Charakterystyka ekonomiczna i ekologiczna przedsięwzięć termomodernizacyjnych w tym:
  - Zmiana zużycia energii,
  - Zmiana rocznych kosztów ogrzewania,
  - Zmiana rocznych emisji zanieczyszczeń,
  - Wskaźniki oceny efektywności ekonomicznej i ekologicznej przedsięwzięć.
- 5) Metodyczne i decyzyjne podstawy budowy programu zmniejszenia niskiej emisji
  - Założenia i cele „Programu”,
  - Warunki realizacji „Programu”,
  - Propozycja działań i ich finansowanie,
  - Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji „Programu” w formie tabelarycznej.
- 6) Wytyczne do sposobu zarządzania programem i realizacji programu.

W celu szczegółowego określenia stanu istniejącego w zakresie systemów ogrzewania, funkcjonujących na terenie miasta, rozpoznania potrzeb mieszkańców, związanych z wymianą dotychczasowych urządzeń grzewczych oraz termomodernizacją budynków przeprowadzono badania ankietowe skierowane do właścicieli posesji indywidualnych (jednorodzinnych), którzy w chwili obecnej korzystają z nieefektywnych kotłów lub pieców węglowych. Zakłada się dofinansowanie przedsięwzięcia ze środków Urzędu Miasta Otwocka i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Warszawie.

- c) Urząd Miasta Otwocka
d) Piotr Kukła/Łukasz Polakowski/Arkadiusz Osicki

(11)

a) Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Wierchosławice

- b) Konieczność sporządzenia dokumentu wynika z Ustawy Prawo energetyczne. Nowelizacja z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw nakłada na Gminę obowiązek sporządzenia Projektów Założeń do 2 lat od ukazania się ww. nowelizacji. Projekt założeń zgodnie z aktualnym brzmieniem Ustawy Prawo Energetyczne sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. Zadanie to było realizowane w ramach szerszego projektu pn. „Opracowanie modelu gminnej strategii klimatyczno-energetycznej dla lokalnej polityki energetycznej i ekologicznej” finansowanego ze

środków European Climate Foundation (ECF).

Poza standardowym zakresem zawartym w Ustawie prawo energetyczne dokument ten zawierał dodatkowe zagadnienia:

- Lokalny plan działań dotyczący efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej,
- Wytyczne do realizacji programów wykonawczych (program wykorzystania paliw odnawialnych oraz ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy Wierzchosławice),
- Wyznaczenie emisji substancji z transportu (w tym emisji dwutlenku węgla).

Niniejszy dokument przyjęto Uchwałą Rady Gminy Wierzchosławice z dnia 30 marca 2011 r.

Obecnie Gmina Wierzchosławice jest jednym z prekursorów wykorzystania farm fotowoltaicznych na terenie Polski. Na jej terenie zbudowano farmę fotowoltaiczną o mocy 1,0 MW. Docelowo przewiduje się zainstalowane paneli fotowoltaicznych o mocy 1,8 MW. Spółka, która jest odpowiedzialna za realizację inwestycji (Energia Wierzchosławice) jest spółką gminną.

c) European Climate Foundation. Urząd Gminy Wierzchosławice

d) Piotr Kukła

(12)

a) Program efektywności energetycznej i wykorzystania źródeł energii

b) Projekt był realizowany na zlecenie Urzędu Gminy Wyry w 2010 roku wykonała opracowanie pn. "Program efektywności energetycznej i wykorzystania źródeł energii". Program zawierał m.in. opracowanie 23 audytów energetycznych dla budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej, handlowo-usługowych oraz budynków mieszkalnych. Pełna lista wykonanych audytów energetycznych przedstawia się następująco:

- Budynek Przedszkola i GOPS przy ul. Dąbrowszczaków 107 w Wyrach,
- Budynek Przedszkola przy ul. Pszczyńskiej 368a w Gostyni,
- Budynek Zespołu Szkół przy ul. Puszkina 10 w Wyrach,
- Budynek Zespołu Szkół przy ul. Rybnickiej 141 w Gostyni,
- Budynek OSP przy ul. Pszczyńskiej 76 w Wyrach,
- Budynek OSP przy ul. Pszczyńskiej 296 w Gostyni,
- Budynek Urzędu Gminy przy ul. Dąbrowszczaków 133 w Wyrach,
- Budynek GOPS (była poczta) przy ul. Pszczyńskiej 370 w Gostyni,
- Budynek Biblioteki przy ul. Pszczyńskiej 372 w Gostyni,
- Budynek Domu Kultury przy ul. Pszczyńskiej 366 w Gostyni,
- Budynek administracyjny oczyszczalni ścieków przy ul. Wagonowej w Wyrach,
- Budynek Przychodni Zdrowia przy ul. Rybnickiej 2 w Gostyni,
- Budynek mieszkalny przy ul. Bojdoła 2 w Wyrach,
- Budynek mieszkalny przy ul. Bojdoła 4 w Wyrach,
- Budynek mieszkalny przy ul. Bojdoła 6 w Wyrach,
- Budynek mieszkalny przy ul. Puszkina 19 w Wyrach,
- Budynek mieszkalny przy ul. Puszkina 21 w Wyrach,
- Budynek mieszkalny przy ul. Dąbrowszczaków 129 w Wyrach,
- Budynek mieszkalny przy ul. Dąbrowszczaków 131 w Wyrach,
- Budynek mieszkalny przy ul. Pszczyńska 339 w Gostyni,
- Budynek mieszkalno-usługowy przy ul. Pszczyńska 347 w Gostyni (nie należy do gminy),

- Budynek wielofunkcyjny przy ul. Dąbrowszczaków 58 w Wyrach,
- Budynek wielofunkcyjny przy ul. Dąbrowszczaków 99 w Wyrach.

Opracowane audyty pozwoliły określić wielkość potencjału efektywności energetycznej oraz możliwości zastosowania technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Zakres "Programu efektywności energetycznej i wykorzystania źródeł energii" obejmował:

- Przeprowadzenie inwentaryzacji budynków administrowanych i będących własnością gminy Wiry poprzez przeprowadzenie uproszczonych audytów energetycznych,
- Analizę przeprowadzonych audytów i określenie priorytetów modernizacyjnych dla wszystkich budynków, w tym uwzględnienie potrzeb termomodernizacyjnych wraz z określeniem szacunkowych kosztów inwestycji,
- Charakterystykę źródeł energii odnawialnej dostępnych na terenie gminy,
- Analizę techniczno ekonomiczną przedsięwzięć zastosowania technologii wykorzystujących OZE w analizowanych budynkach,
- Charakterystykę ekonomiczną i ekologiczną zastosowania OZE,
- Metodyczne i decyzyjne podstawy budowy programu wykorzystania OZE,
- Wytyczne do sposobu zarządzania programem i realizacji programu.

Program został sfinansowany z nagrody specjalnej przyznanej przez Zarząd WFOŚiGW w Katowicach w ramach konkursu Ekogmina 2009 na najbardziej ekologiczną gminę województwa śląskiego.

- c) Urząd Gminy Wiry
- d) Piotr Kukla/Łukasz Polakowski/Arkadiusz Osicki.

(13)

- a) **Realizacja zlecenia w ramach umowy nr 3420/GP/2010 z dnia 16-12-2010 „Prowadzenie systemu monitorowania kosztów oraz zużycia nośników energii i wody w nieruchomościach budynkowych Województwa Śląskiego (zwanymi dalej budynkami), w których zadania statutowe realizują samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (zwane dalej szpitalami), dla których funkcje organu założycielskiego pełni Województwo Śląskie”**
- b) Przedmiotem zlecenia była kontynuacja prowadzenia systemu monitorowania kosztów oraz zużycia nośników energii i wody w nieruchomościach służby zdrowia Województwa Śląskiego (szpitale, przychodnie itd.). Użytkowany system zapewnił regularne:
  - gromadzenie danych o zużyciu oraz kosztach mediów energetycznych i wody na podstawie faktur rozliczeniowych,
  - generowanie zestawień i wyznaczanie wskaźników umożliwiających tworzenie rankingów/zestawień porównawczych w grupie współużytkowników systemu (benchmarking) oraz przygotowanie zestawień tabelarycznych do raportów końcowych.

W wyniku realizacji projektu :

- kontynuowano udostępnianie bazy danych zarządzania energią w budynkach pod adresem <http://monitoring.energiaisrodowisko.pl>,
- przeprowadzono szczegółową weryfikację spójności i kompletności wprowadzonych do bazy systemu informacji wraz z dokonaniem niezbędnych korekt i uzupełnień,
- zapewniono bezpośrednią pomoc użytkownikom systemu w procesie wprowadzania danych,
- wykonano uproszczony raport na potrzeby administratora systemu, określający stopień, jakość i kompletność gromadzenia danych w bazie systemu,

- stworzono roczny raport zbiorczy (IV kwartał 2009 – III kwartał 2010, zawierający diagnozę stanu użytkowania energii w obiektach, przeznaczony dla administratora systemu w Wydziale Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

- c) Województwo Śląskie reprezentowane przez Wydział Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
- d) Michał Wawer

(14)

- a) **Realizacja zlecenia w ramach umowy Nr IN-B/III/4/4/1 – U/18/10, zawartej w dniu 11/08/2010 w Warszawie - opracowanie pt. „Model gromadzenia i przetwarzania danych na temat termomodernizacji z wykorzystaniem różnych metod i narzędzi w ujęciu historycznym i perspektywicznym”**

- b) Przedmiotem zlecenia było opracowanie i dyskusja wariantów modelu gromadzenia i przetwarzania danych na temat termomodernizacji z wykorzystaniem metod i narzędzi informatycznych.

Zakres pracy obejmował następujące elementy:

- analizę rynku ciepła z podziałem na dzielnice wraz z określeniem sposobu zaopatrzenia w ciepło, rodzaj budynków i przeznaczenie,
- oszacowanie potencjału termomodernizacyjnego w okresie do 2030 roku z wyszczególnieniem obiektów zmodernizowanych, jak również obiektów, dla których działania termomodernizacyjne nie są planowane,
- ocenę możliwości pozyskania ogólnodostępnych danych umożliwiających kompleksowe określenie procesów termomodernizacji w mieście, z uwzględnieniem struktury mieszkaniowej i substancji usługowej miasta,
- przedstawienie wariantów modeli gromadzenia i przetwarzania danych (z określeniem metod i narzędzi) umożliwiających określenie oddziaływania termomodernizacji na energochłonność miasta, uwzględniających specyfikę obszarów działalności samorządowej (m.in. pion społeczny – służba zdrowia, edukacja, kultura, sport, substancja mieszkaniowa oraz obiekty będące pod ochroną konserwatora zabytków),
- wykonanie koncepcji prezentującej wpływ termomodernizacji na energochłonność miasta w oparciu o wybrany przez Zamawiającego model.

W wyniku realizacji projektu przedstawiono koncepcje czterech modeli gromadzenia i przetwarzania danych:

- model szczegółowy (bottom-up)
- model statystyczny
- model ogólny (top-down)
- model dla budynków użyteczności publicznej

oraz, na zasadach symulacyjnych przeprowadzono analizę wpływu termomodernizacji na energochłonność budynków mieszkalnych zasilanych w ciepło z sieci ciepłowniczej dla oszacowania powierzchni budynków poddanych termomodernizacji.

- c) Miasto Stołeczne Warszawa, Urząd Miasta Stołecznego Warszawy – Biuro Infrastruktury
- d) Szymon Liszka, Łukasz Polakowski, Michał Wawer

(15)

- a) **Realizacja zlecenia w ramach umowy “Opracowanie dot. wpływu realizacji Europejskiego Programu Motor Challenge na zwiększenie oszczędności energii, redukcję emisji CO₂ oraz zwiększenie zużycia miedzi, poprzez m.in.. Promocję stosowania energooszczędnych napędów elektrycznych” część 1,2&suplement. (System of analytic parameters to build a model for determining of the MCP Program in the area of energy savings, CO₂ mitigation and use of copper)**
- b) Cele projektu: Ocena rezultatów projektu Motor Challenge, a w szczególności pod-projektu 4EM MCP w zakresie oddziaływania na rynek miedzi i na stopień zainteresowania elektrycznymi silnikami wysokoefektywnymi. Przedmiotem zlecenia było opracowanie systemu obliczeń i badań służących do późniejszej (poza zleceniem) budowy zbioru parametrów analitycznych stanowiących zestaw informacji wejściowych do modelu określającego efektywność programu MCP w obszarze oszczędności energii, ograniczenia emisji CO₂ oraz zwiększenia popytu na miedź potrzebna do produkcji silników elektrycznych o wysokiej sprawności. W wyniku realizacji projektu w tej fazie powstała pierwsza i druga część z suplementem raportu dla PCPM w zakresie koncepcji narzędzia badawczego (analitycznego), ze szczególnym zwróceniem uwagi na efekty pośrednie. Zdefiniowano zadanie oraz jego „otoczenie formalne” poparte przeglądem wpływu konkretnych działań pod-programów 4EM MCP i DEXA. Następnie nawiązano kontakt mailowy i rozesłano kwestionariusze badawcze pomiędzy wszystkich dostępnych i aktywnych Endorserów i Partnerów programu MCP (w sumie po około 100 ankiet), po czym dokonano analizy odpowiedzi na pytania ankietowe oraz uwzględniono indywidualne komentarze respondentów, z opracowaniem komentarza podsumowującego. **Przeprowadzona ankietyzacja pozwoliła wykazać silne, pośrednie i słabe strony programu, pośród których, jako najbardziej niekorzystną wykazano brak wsparcia finansowego dla uczestników programu MCP.** W zakresie zgrubnego oszacowania wpływu programu na popyt na miedź do produkcji silników elektrycznych wysokiej klasy, na potrzeby projektu opracowano kalkulator (model obliczeniowy) oparty na programie Excel, pozwalający oszacować redukcje emisji CO₂ w efekcie zastępowania silników elektrycznych przez bardziej efektywne konstrukcje, a także oszacowano wzrost zapotrzebowania na miedź, posługując się danymi odnośnie miedziochłonności poszczególnych grup silników wedle ich mocy elektrycznej. Dla rozwiązania tego zadania posłużono się własną metodologią i danymi katalogowymi oraz pochodzącymi z innych opracowań (m.in. Almeida *et al.*). Badanie objęło kraje uczestniczące w 4EM MCP, w stopniu dostępności danych, a także oszacowania dla innych krajów MCP, w oparciu o statystyczne dane dotyczące materiałochłonności silników i ilości energii elektrycznej zużywanej na napędy elektryczne w poszczególnych analizowanych krajach. Do badań wykorzystano również dostępną literaturę przedmiotu. Wnioski zebrano w formie tabelarycznej. Podczas prac nad metodologią i ankietyzacją pojawiło się kilka nowych zagadnień, co do których podjęto decyzję o kontynuacji projektu w niedalekiej przyszłości. Wynikający stąd Raport uzupełniający (opisany niżej) opracowano w kilka miesięcy później.
- c) Polskie Centrum Promocji Miedzi, Wrocław;
- d) Michał Pyka

(16)

- a) **Realizacja zlecenia w ramach umowy “Ocena Europejskiego Programu *Motor Challenge* (MCP) - aktualizacja raportu” (System of analytic parameters to build a model for determining of the MCP Program in the area of energy savings, CO₂ mitigation and use of copper, UPDATE - Copper use potential – estimation).**
- b) Cele projektu: weryfikacja i dokładniejsze rozeznanie wpływu na zapotrzebowanie na miedź w wyniku stosowania silników energooszczędnych oraz w efekcie realizacji programu Motor Challenge i w wyniku przyszłych działań energo-efektywnościowych. Materiałem referencyjnym był poprzedni Raport FEWE oraz raport JRC, dotyczący programu MCP. Wg tego raportu, dzięki MCP osiągnięto roczne oszczędności energii 185 GWh i redukcję emisji CO₂ o 87 kton. Raport wskazuje równocześnie, że największe oszczędności energii uzyskano w sektorze pomp napędzanych silnikami elektrycznymi. Następnie, wcześniejszy raport FEWE wskazuje na stosunkowo niewielki wzrost zapotrzebowania na miedź (57 ton w wyniku wymiany silników w ramach MCP). W efekcie dyskusji z JRC i kolejnych własnych przybliżeń, przeprowadzono następne analizy potencjału rynkowego dla miedzi i oszczędności energii. Generalnie, uzyskane w związku z MCP oszczędności energii i redukcję emisji można uznać za korzystne, na tle realnie przeprowadzonych przedsięwzięć w przemyśle. Aktualny stan rynku produkcji silników oraz stan zasobów magazynowych, z uwzględnieniem szerokiej gamy i różnorodności w zakresie mocy i cech konstrukcyjnych silników, pozwala na przyjęcie założenia, że w ciągu nadchodzących 6 - 7 lat nastąpi dodatkowa sprzedaż miedzi w ilości około 17 tys. ton, z przeznaczeniem na wymianę silników elektrycznych. Przeprowadzone analizy wskazują na to, że należy położyć nacisk, zwłaszcza w warstwie edukacyjnej, na zachowania rynkowe producentów i użytkowników silników małej mocy, gdyż tam leży relatywnie największy potencjał oszczędności energii i zapotrzebowania na miedź. W Raporcie przedstawiono również kilka danych podsumowujących program PEMP, który w Polsce ściśle współpracował z programem 4EM-MCP. W konkluzji stwierdzono, że jeśli idea programu MCP ma być kontynuowana, to należy liczyć się z koniecznością wzbogacenia oferty Programu MCP o konkretne zachęty finansowe, których brakuje w dotychczasowej formule Programu.
- c) Polskie Centrum Promocji Miedzi, Wrocław;
- d) Michał Pyka

III. FINANSE

III.A. Wynik finansowy

W 2010 roku Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii osiągnęła dodatni wynik finansowy brutto w wysokości 400 455,51 PLN.

Przychody w omawianym okresie wyniosły 1 726 460,09 PLN. Odpowiadające im koszty ukształtowały się na poziomie 1 326 004,58 PLN.

Wynik finansowy działalności statutowej wyniósł minus 178 401,45 PLN. Fundacja dofinansowała w tej wysokości realizację celów statutowych tj. projekty ekologiczne, dla których nie pozyskano pełnego finansowania ze środków zewnętrznych (współfinansowano projekty dla których podstawowe finansowanie pochodziło z innych źródeł, głównie ze środków Unii Europejskiej lub Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego).

Działalność gospodarcza FEWE zakończyła się zyskiem w wysokości 561 640,91 PLN. Wynik finansowy pozostałej działalności operacyjnej i finansowej wyniósł 17 216,05 PLN.

Poniżej przedstawiono wynik finansowy osiągnięty przez FEWE na poszczególnych rodzajach działalności.

Tab.1. Wynik finansowy działalności statutowej i gospodarczej FEWE w 2010 roku

Rodzaj działalności	Kwota w PLN
Działalność statutowa	-178401,45
Działalność gospodarcza	561640,91
Działalność pozostała	17216,05
RAZEM	400455,51

III.B. Przychody i źródła ich pochodzenia

Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii osiągnęła w 2010 roku przychody w wysokości 1 726 460, 09 PLN. Poniżej przedstawiono przychody osiągnięte na poszczególnych rodzajach działalności wraz z ich procentowym udziałem w całkowitych przychodach.

Tab.2. Struktura przychodów FEWE w 2010 roku według rodzajów działalności

Rodzaj działalności	Kwota w PLN	Udział procentowy
Działalność statutowa	888358,90	51,5%
Działalność gospodarcza	819873,15	47,5%
Działalność pozostała	18228,04	1,1%
RAZEM	1726460,09	100,0%

Tab. 3. Struktura uzyskanych przychodów w 2010 roku z wyodrębnieniem źródeł ich pochodzenia

Źródło przychodu	Kwota w PLN	Udział procentowy
Umowy zagraniczne i krajowe	874 150,77	50,63%
<i>w tym środki ze źródeł publicznych</i>	214 468,85	12,42%
Dotacje / darowizny	834 081,28	48,31%
<i>w tym środki ze źródeł publicznych</i>	642 161,17	37,20%
Przychody finansowe	15 711,16	0,91%
Pozostałe przychody	2 516,88	0,15%
RAZEM	1 726 460,09	100,00%

Tab.4. Struktura uzyskanych dotacji w roku 2010 .

Źródło przychodu	Kwota w PLN	Udział procentowy
Dotacje krajowe	91 981,37	11,03%
<i>w tym od podmiotów państwowych</i>	91 981,37	
<i>w tym od podmiotów prywatnych</i>	0,00	
Dotacje zagraniczne	742 099,91	88,97%
<i>w tym Unia Europejska</i>	227 862,84	
<i>w tym United Nations Development Program (UNDP)</i>	9 136,40	
<i>w tym Mechanizm Finansowy EOG, Norweski Mechanizm Finansowy</i>	313 180,56	
<i>European Climate Foundation</i>	191 920,11	
DOTACJE RAZEM	834 081,28	100,00%

III.C. Koszty działalności

W 2010 roku Fundacja poniosła koszty w wysokości 1 326 004,58 PLN. Koszty zostały poniesione na następujące cele:

Tab. 5. Koszty poniesione przez FEWE na realizację celów statutowych i gospodarczych

Przeznaczenie funduszy	Kwota w PLN	Udział procentowy
Realizacja celów statutowych	947 614,59	71,46%
Działalność gospodarcza	169 067,98	12,75%
Wydatki administracyjne	208 310,02	15,71%
<i>w tym na realizację celów statutowych</i>	119 145,76	8,99%
<i>w tym na działalność gospodarczą</i>	89 164,26	6,72%
Pozostałe koszty	1 011,99	0,08%
RAZEM	1 326 004,58	100,00%

Tab. 6. Informacja o kosztach rodzajowych poniesionych przez Fundację w 2010 roku.

Koszty rodzajowe	Kwota w PLN	Udział procentowy
Amortyzacja	37 670,89	2,84%
Zużycie materiałów i energii	38 881,12	2,93%
Usługi obce	188 280,04	14,21%
Podatki i opłaty	2 559,92	0,19%
<i>w tym podatek akcyzowy</i>	0	0,00%
Wynagrodzenia	849 929,85	64,15%
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	150 867,57	11,39%
Pozostałe koszty rodzajowe	56 803,20	4,29%
RAZEM	1 324 992,59	100,00%

III.D. Pozostałe informacje finansowe

Łączna kwota wynagrodzeń wypłacona przez Fundację w 2010 roku wyniosła 849 929,85 PLN. Wydatki z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę wynosiły 748 132,58 PLN (w tym premie 24 135,00 dodatki funkcyjne 11 715,00 PLN, wynagrodzenia chorobowe 4 635,22 PLN). Wydatki poniesione przez Fundację z tytułu umów cywilno-prawnych wyniosły 101 797,27 PLN. Fundacja prowadzi działalność gospodarczą bezpośrednio i nie zatrudnia pracowników wyłącznie w działalności gospodarczej.

Wysokość rocznego wynagrodzenia wypłaconego łącznie członkom Zarządu Fundacji wyniosła 125 797,27 PLN. W 2010 roku członkom Zarządu Fundacji nie wypłacono nagród ani premii.

W roku 2010 roku FEWE nie udzieliła pożyczek ani nie nabyła żadnych obligacji. Fundacja nie nabyła również, ani nie posiada żadnych nieruchomości.

Na dzień 31/12/2010 Fundacja posiadała 1,63 % udziałów w spółce prawa handlowego (Biznes Energia Ekologia Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie) w wysokości 2 455,00 PLN. Udziały zostały nabyte w latach poprzednich.

Na dzień 31/12/2010 kwota ulokowana na rachunku bankowym wynosiła 810 324,89 PLN. Środki finansowe są przechowywane na rachunku podstawowym lub pomocniczych Fundacji prowadzonych w ING Banku Śląskim S.A., ul. Sokolska 34 w Katowicach.

W 2010 roku Fundacja nabyła środki trwałe (głównie komputery) o łącznej wartości 8 239, 00 PLN oraz wartości niematerialne i prawne (specjalistyczne oprogramowanie i programy antywirusowe) o łącznej wartości 3 961,21 PLN.

Suma aktywów (pasywów) Fundacji na dzień 31/12/2010 zgodnie z bilansem sporządzonym na ten dzień wyniosła 1 191 526,78 PLN. Zobowiązania Fundacji określone na ten dzień wyniosły 411 199,07 PLN. Zobowiązania tworzyły zobowiązania krótkoterminowe w wysokości 120 681,37 PLN, oraz rozliczenia międzyokresowe w wysokości 290 517,70 (środki finansowe otrzymane w formie dotacji na realizację działań statutowych Fundacji w latach następnych.).

III.E. Informacje o rozliczeniach fundacji z budżetem i przeprowadzonych kontrolach

Fundacja składała w terminie wymagane przepisami prawa deklaracje podatkowe i deklaracje rozliczeniowe. Zobowiązania podatkowe oraz z tytułu ubezpieczeń społecznych były regulowane w terminie i zgodnie ze składanymi deklaracjami.

W 2010 roku w Fundacji nie zostały przeprowadzone kontrole administracyjne, finansowe ani projektowe.

IV. ZAŁĄCZNIKI

Uchwały Zarządu Fundacji

Sprawozdanie Finansowe za rok 2010

Opinia Niezależnego Biegłego Rewidenta

UCHWAŁY ZARZĄDU

Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii
z dnia 30 czerwca 2010 roku

w sprawie:

- zatwierdzenia sprawozdania finansowego FEWE sporządzonego na dzień 31/12/2009 roku
- w sprawie pokrycia straty netto osiągniętej w 2009 roku

Na podstawie art. 53 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.) Zarząd Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii podejmuje uchwały:

§ 1

Zarząd zatwierdza sprawozdanie finansowe za rok 2009 sporządzone przez P. Grażynę Michalik, Główną Księgową.

Sprawozdanie finansowe obejmuje:

1. bilans sporządzony na dzień 31/12/2009, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę w wysokości 843481,32 PLN
2. Rachunek zysków i strat za okres 1/01/2009 do 31/12/2009 wykazujący stratę netto w wysokości 102097,86 PLN.
3. Informację dodatkową.

§ 2

Zarząd Fundacji podejmuje uchwałę, że strata w wysokości 102097,86 PLN osiągnięta w 2009 r zostaje pokryta z kapitału zapasowego Fundacji utworzonego w latach poprzednich.

§ 3

Uchwały wchodzą w życie z dniem powzięcia.

Szymon Liszka
Prezes Zarządu

Andrzej Kassenberg
Członek Zarządu

- przedstawia rzetelnie i jasno informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej Fundacji na dzień 31.12.2010 r., jak też jej wyniku finansowego za rok obrotowy od 01.01.2010 r. do 31.12.2010 r.,
- zostało sporządzone zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- jest zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami Statutu.

Andrzej Pulut nr 10972

Kluczowy biegły rewident przeprowadzający badanie w imieniu

Kancelaria Business Consulting Spółka z o.o.

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych nr 3643

ul. 1-go Maja 88

40-240 Katowice

28 czerwca 2011 r.